

School for Teachers
Училище за учители

НАСЪРЧАВАНЕ НА ЧЕТЕНЕТО ЧРЕЗ СЪЗДАВАНЕ НА „ЖИВИ КАРТИНИ“ В ЧАСОВЕТЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Радина Попова

Национална финансово-стопанска гимназия – София

Резюме. В статията е представена реализирана идея на проектобазирано обучение „Превъплъщения“ като механизъм за насърчаване на четенето и елемент от последователно приложена технология за развиване на комуникативните умения в часовете по *български език и литература* в XI клас чрез обогатяване на ученето с игрови и занимателни елементи и насоченост на взаимодействията към стимулиране на положителни емоционални преживявания и откриване на личностни дарования, което води до усъвършенстване на комуникативните и социалните умения и дава възможност за стимулиране на активността и креативността на учениците посредством творческа дейност и артистични изяви, но и разширява познавателния хоризонт чрез допир до различни исторически фигури, знакови в живота на български писатели, които са част от националния ни канон.

Ключови думи: проектобазирано обучение; развиване на комуникативни умения; инкарнация; игра; артистични изпълнения; стимулиране на положителни емоционални преживявания

Образователна цел на съвременното образование е обучението да се организира и осъществява по начин, по който участниците в него не само придобиват задълбочени знания за съдържанието и структурата на учебните дисциплини, а и да оперират с тях адекватно и ефективно на практика, да намират приложението им живота на XXI век, като гледат на своите знания и умения комплексно, интегрирано.

Идеята за единодействие между радостта от забавлението и целите на обучението не е нова за образованието, в случая е обвързана с поставените от преподавателя педагогически цели. В основата на реализираното обучение стои желанието да се постигне по-добро взаимодействие между участниците в учебната дейност, да се смени организацията на учене, да се провокира активността, като се изгради и друг тип отношение към

книгата, четенето, нейния създател, към епохата и културните кръгове, в които се осъществява дадена творческа дейност. И така да се конструират емоционални мостове между детето на ХХІ век и предходните времена. В този смисъл, такова въвлечане в четенето може да се определи и като градивно, променящо отношения, а защо не и съдби. То предлага възможности отвъд шаблоните. Реализацията на идеята черпи опит от т.нар. педагогика на свободното време като противовес на „педагогиката на книжното познание“ и на прекомерния стремеж към постижения – тя дръзва да навлезе в граничната област между училищното обучение и свободното време, и осигурява условия: за самоопределяне и самоинициатива; за интегриране на интелектуалното, афективно-емоционалното и социално учене; за обвързване на процеса на обучение с непосредствените потребности на учениците.

Предложеният дидактически модел е част от последователно проведено в рамките на няколко учебни години педагогическо взаимодействие, свързано със създаването на технология за развиване на комуникативни компетентности в часовете по български език и литература и насърчаване на четенето в ХІ и ХІІ клас чрез създаване на „живи картини“ – система от уроци, представящи живота и творчеството на български писатели. Създава се среда, в която учениците добиват знания в екип, учат се чрез ситуационни игри, етюди, а учителят насочва, подкрепя активността на учениците. В рамките на обучението по литература подобна дейност можем да свържем с четенето и избора, четенето и творчеството, четенето и създаването, четенето и съпреживяването. Което означава да възприемем ученика като търсещ, креативен, способен да излезе от обичайната си роля млад, талантлив човек, осъзнал, че може да приема предизвикателства. В процеса на оценка на планираните дейности могат да ни помогнат три опорни точки, които са важна част за развитието на ценни личностни умения и постигане на ефективно взаимодействие в клас. *Участие:* Да приобщаваме учениците към нашите любими занимания – не само към нашия предмет. Това е важна човешка дейност. *Общуване:* Проектът ни учи да обсъждаме, развива навици за изслушване, изразяване на мнение, ефективна комуникация, критично мислене. *Сътрудничество:* Проектът дава възможност за обединяване учениците да полагат общи усилия за конкретна цел. Планираната проектна дейност цели да вдъхне увереност на младите хора, че ученето на литературни произведения има различни измерения. Че да се докоснем и преживеем знакови художествени творби, може и като влезем в някаква роля. Ето защо пред всеки един ученик и всяка една група стои задачата не само да потърсят знакови снимки, които илюстрират паметни събития от живота на нашите най-популярни писатели, но и да влязат в ролята на изследователите, да проучат и представят, историите на лица, които стоят най-близо до тези писатели, да

осмислят личните истории на българските автори и през призмата на други, допълващи ги човешки истории, които да бъдат вплетени в общ разказ, който да илюстрира и спецификата на конкретна епоха. Изследвайки, подбирайки, подреждайки портрети и разкази, учениците създават своя картина на миналото, а необходимостта да я представят и разиграт като етюд и превърнат във фотография, провокира фантазията им, разраства творческия им потенциал, оставя емоционални следи в процеса на учене. Самото задание е описано в Приложение 1.

Какви са изводите от извършената педагогическа дейност: откритието за учениците, че можем да учим по най-различни начини – играта, превъплъщението е един от тези начини. За да се стигне до завладяващата игра, е нужно да се натрупа немалък социален опит: като читател, като организатор, като автор, като проучвател, като планиращ и обмислящ стратегия, като справедливо оценяващ, като подкрепящ екипа. Сред положителните страни на този вид учене са самоинициативата и творческият импулс, желанието за личностната промяна и растеж.

Какви ефекти се постигат чрез подобна практика: тя безспорно осигурява динамика, смяна на дейности и предполага психическо разтоварване; стимулира вниманието чрез разнообразяване на дейностите в обучението; осигурява възможности за кратък отдих от непосредствената учебна работа; предполага редуване на интелектуалната активност с моменти на разтоварване; насища учебните занимания с положителни емоции и чувства; детерминира добрите взаимоотношения между обучавания и обучаващия и между самите обучавани.

Подобна практика би била приложима и в други български училища, с други възрастови групи, защото предлага пътища за създаване на една позитивна образователна среда и изгражда ефективна учеща се общност.

Приложение 1

ПРЕВЪПЛЪЩЕНИЯ

Надявам се вече да сте убедили, че аз съм човек, който постоянно търси предизвикателства. Ето и моето предизвикателство, отправено пред вас.

Литературата може да бъде изучавана по различни начини, тя може да бъде и преживявана. Такъв възможен начин е играта на превъплъщения.

Целта е да изследваме личните истории на писатели, като влезем в ролята на проучватели, фотографи дизайнери, стилисти, творци.

Нека разкажем за живота на автора като споделена история.

За целта:

1. Разделете се на групи от по 3 – 4 човека.

2. Изберете един от следните автори: Христо Ботев, Иван Вазов, Алеко Константинов, Пейо Яворов, Елин Пелин, Пенчо П. Славейков, Димчо Дебелянов, Николай Лилиев.

Преди да изберете окончателно своя автор, направете проучване в мрежата, в библиотеката (в пълните събрани съчинения на всеки автор има снимков материал) и преценете дали има подходящи снимки, които да могат да бъдат разиграни и изпълнени от вас самите. Преценете и кои снимки са постижими.

3. Изберете няколко снимки, на които вие да изговите ваша версия. Всеки един участник от групата трябва да има изпълнен поне един образ.

4. Потърсете подходящи костюми, среда да изпълните и заснемете вашите снимки.

5. Всеки един – в зависимост от това каква личност изпълнява, трябва да направи кратко проучване с какво тази личност е интересна, как тя е свързана с живота на писателя, да напише кратък текст и да може да го разкаже по интересен и увлекателен начин от първо лице.

6. Снимките и подготвените текстове трябва да ми изпратите на електронния ми адрес. След което ще бъде организирана демонстрация в клас.

7. Ако има нещо неясно или имате нужда от съдействие, питайте.

8. Надявам се да се забавлявате и екипната работа да ви бъде любима☺

БЕЛЕЖКИ

1. Тоцева, Я. <http://ytotseva.blogspot.com/2017/02/blog-post.html>
2. Projektmanagement. http://www.schulentwicklung.bayern.de/userfiles/PROJEKTMANAGEMENT_LEITFADEN.pdf

ЛИТЕРАТУРА

- Бабачева, Е. (20018). Методът на проекта и информационните технологии в обучението по български език и литература в средното училище. *Български език и литература*, 5:12.
- Велева, А. (2013). *Педагогика на играта*. Русе: Медиатех.
- Гарушева, П. (2012). Използване на интерактивни игри в обучението по български език и литература. *Български език и литература*, 1:56.
- Иванова, Р. (2012). *Училището (не)любимо*. София: Просвета.
- Николаева, С. (2011). *Мениджмънт на класа*. София: Анубис.
- Радев, Р. (2015). *Технология на методите в обучението по литература*. Варна: Славена.

REFERENCES

- Babacheva, E. (20018). Metodiat na proekta i informatsionnite tehnologii v obuchenieto po balgarski ezik i literatura v srednoto uchilishte. *Bulgarski ezik i literatura / Bulgarian language and literature*, 5: 12.
- Veleva, A. (2013). *Pedagogika na igrata*. Ruse: Mediateh.
- Garusheva, P. (2012). Izpolzvanie na interaktivni igri v obuchenieto po balgarski ezik i literatura. *Bulgarski ezik i literatura / Bulgarian language and literature*, 1:56.
- Ivanova, R. (2012). *Uchilishteto (ne)lyubimo*. Sofia: Prosveta.
- Nikolaeva, S. (2011). *Menidzhmant na klasa*. Sofia: Anubis.
- Radev, R. (2015). *Tehnologiya na metodite v obuchenieto po literatura*. Varna: Slavena.

PROMOTING READING BY CREATING „LIVE PICTURES“ IN THE BULGARIAN LANGUAGE AND LITERATURE CLASSES

Abstract. The article presents an realized idea of project-based learning „incarnations“ as a mechanism for encouraging reading and an element of consistently applied technology for developing communicative skills in the Bulgarian language classes and Literature at 11. Class by enriching learning with game and activity elements and focusing on interactions to stimulate positive emotional experiences, and discovering personal talents, leading to the improvement of communicative and social skills and It gives opportunity to stimulate the activity and creativity of the students through creative activity and artistic performances, but also extends the cognitive horizon by touching different historical figures, character in the life of Bulgarian writers, which are part from our national canon.

Keywords: project-based learning; developing communicative skills; incarnation; game; artistic performance; stimulate positive emotional experiences

✉ **Ms. Radina Popova**

National High School in Finance and Business
1, Rozova dolina St.
1421 Sofia, Bulgaria
E-mail: radinapopova@yahoo.com